

characterized by the consolidation of bureaucratic power, administrative and political centralization. Postwar attempts to administrative decentralization were not complemented by the political decentralization and did not affect the foundations of the social system.

Key words: *executive authorities, vertical of the power, centralization, decentralization, bureaucracy.*

УДК: 323. 316. 072

Отрешко Володимир Сергійович,
кандидат педагогічних наук

ПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

У статті визначено проблеми, які повинні враховуватися органи державної влади при виробленні й реалізації державотворчої політики

Ключові слова: *політика державотворення, історичні особливості, культура, традиції, суспільство.*

Політична ситуація, яка склалася нині в нашій державі, свідчить про те, що жорстка централізація в управлінні країною та її економікою не має прогресивної перспективи.

У більшості проектів програм державного розвитку основний акцент робиться на економічних питаннях, випускаючи з поля зору соціально-демографічні й духовні механізми, ментальні особливості населення.

Нині Україна перебуває на перехідному етапі державотворення, який характеризується протиріччями між усталеними традиційними цінностями народу, його культурою і тими ліберальними цінностями, яких вимагає сьогодення. Це таїть у собі потенційну загрозу невірноваженості, розриву внутрішньосупільних комунікацій, напруги між широкими верствами населення і державою, між духовною елітою і масами. Політична еліта проявляє нездатність усвідомити розкол як внутрішню проблему суспільства, і тяжіє до розуміння цих проблем як підступів зловмисників і конкурентів, яких потрібно виявити, а ще краще – знешкодити. Хоча, як показує історія, «полювання на відьом» у принципі неспроможне попередити розкол, тим більше його ліквідувати, хіба що змінити форму чи загнати в підпілля.

Актуальність вироблення пріоритетів українського державотворення в тому, що в умовах глобалізації та інтеграційних процесів, вкрай необхідно є активізація теоретичних та прикладних досліджень для вирішення найбільш гострих і невідкладних проблем державного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниками обґрунтовується необхідність вироблення політики державотворення прагненням перейняти досвід розвинутих країн (М. Горелов, О. Моця, О. Рафальський) [5], (В. Геєць, В. Семиноженко) [7]; інтеграції України в міжнародні політичні структури (В. Андрущенко) [6]; історичною необхідністю (В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко) [8]; визначення завдань та вирішення проблем державотворення (М. Дмитренко) [10] тощо.

Метою даної статті є аналіз сучасних тенденцій та визначення пріоритетів українського державотворення.

Виклад основного матеріалу. Політичною передумовою українського державотворення є потреба в завоюванні гідного місця в міжнародному співтоваристві цивілізованих народів і культур. У світі з повагою ставляться до держав з високим науковим і технологічним потенціалом, що пропонують новітні ідеї та моделі розвитку, показують зразки успішності в політичному та економічному розвитку.

Тому найважливішою вимогою часу є захист позиції нашої країни у світі, не

допустити, як мінімум, ізоляції і втрати суверенітету та забезпечити інтеграцію України в міжнародні політичні структури. Для цього вкрай необхідно остаточно переконати переважну частину суспільства, що політичні реформи – це «всерйоз і невідворотно» і що демократія найбільше відповідає інтересам усіх і кожного [1].

Становлення України як сучасної демократичної держави багато в чому визначається здійсненням відповідних соціально-політичних трансформацій, забезпеченням стабільності, миру і злагоди в суспільстві, створенням ефективної політичної системи, становленням громадянського суспільства тощо. Від розв'язання цих надзвичайно складних і масштабних проблем залежить реальне просування України на шляху до спільноти розвинених країн.

Реалізація завдань державотворення передбачає розробку та реалізацію стратегій довгострокового розвитку, мета яких – забезпечити виживання України у XXI ст., а також її стійкий демократичний розвиток. Розв'язання цих двох взаємопов'язаних завдань – веління часу. Україна змушена будувати свою державність за умов, коли навіть могутнім національним державам кинута глобальний виклик – співвідносити національні інтереси з фактором існування геополітичних центрів впливу. Тому нам треба не копіюючи бездумно різні стандарти «ідеального» суспільства та не втрачаючи своєї самобутності, реформувати політичну систему, здійснювати економічні перетворення з міжнародними організаціями та наднаціональними співтовариствами на рівноправній, відповідальній основі. Це – імператив внутрішньої та зовнішньої політики України у XXI столітті [1].

За роки незалежності в політичній системі України відбулися суттєві зміни. Вони полягали в переході від радянської влади до демократичної форми розподілу владних функцій. Цей шлях не був простим і прямолінійним. Тут українське суспільство зазнавало прогресу та відступів, перемог і поразок.

Ніхто не стане заперечувати, що одним із найголовніших досягнень нашої держави протягом перехідного періоду стало збереження відносної політичної стабільності і громадянського миру. Причому, незважаючи на всі існуючі прорахунки, владі вдавалося позитивно розв'язувати цю проблему без суттєвого обмеження прав людини та застосування силових методів, хоча об'єктивно в Україні існують набагато складніші умови, ніж у більшості колишніх союзних республік – поліетнічний склад населення, різні релігійні конфесії, у тому числі й політичні орієнтації [2].

За роки незалежності в Україні створені та функціонують основні демократичні інститути. Ухвалено Конституцію, що отримала високу оцінку міжнародної спільноти, поступово формується сучасна законодавча база, держава приєдналася до переважної більшості міжнародних конвенцій, що становлять правову базу демократичного устрою та захисту прав і свобод людини, проводяться вибори та референдуми. Але при цьому положення Конституції не завжди дотримуються, закони виконуються вибірково, права людини на практиці забезпечуються не завжди, а волевиявлення громадян до останнього часу спотворювалося. Стратегія управління державою полягає дотепер у формальному дотриманні демократичних процедур та жорсткому контролю за діями конкурентів, уникненні відкритої конкуренції.

Фактично система влади від початку незалежності конструювалася з орієнтацією не на більшу ефективність через постійний діалог із суспільством, прозорість і змінність, а на легітимацію власної безальтернативності. Більше того, головними політичними акторами були альянс державної бюрократії й олігархів та лівих сил. Ані перші, ані другі не мали достатнього державницького досвіду, чіткого уявлення про закономірності та виклики перехідного періоду, а отже, не мали реалістичної та корисної для країни програми дій. Вони тривалий час, поділивши між собою ролі влади й опозиції, розподіляли між собою й основну увагу з боку електорату, не пропонуючи демократичної перспективи та не бажаючи її [3]. Мало що змінилося й понині.

Наприкінці першого десятиріччя незалежності у зв'язку з позбавленням ілюзій щодо демократичної еволюції влади, накопиченням нового політичного досвіду та консолідацією

демократичної опозиції, почали формуватися серйозні перспективи для формування структур громадянського суспільства. Після парламентських виборів 2002 р. відбулися зміни в розстановці політичних сил: ліві відійшли на другий план, а правоцентристська опозиція склала серйозну конкуренцію старому альянсу державної бюрократії й олігархів. Події і процеси, що розгорнулися в Україні в контексті президентських виборів 2004 р. та ввійшли в історію під назвою «Помаранчевої революції», збурили хвилю народного оптимізму, чергових надій на забезпечене і справедливе майбутнє, розширення прав і свобод особистості. По суті ці події призвели до того, що населення України на декілька кроків відійшло від традиційного суспільства у бік сучасного цивілізованого.

Річ у тім, що традиційному суспільству притаманна так звана «недіяльна особистість», не налаштована на задоволення потреб майбутнього розвитку державності, а підпорядкована винятково задоволенню поточних потреб. У цьому сенсі в Україні протягом тривалого періоду домінували ознаки традиційності суспільства.

Особливо важливо для вибору моделі державотворення України знати про наявність критичної маси людей у суспільстві, зорієнтованих на здійснення діяльності заради майбутнього. Показово, що 61,2% населення (як свідчать дані моніторингу громадської думки у грудні 2009 р., що проводився Центром «Соціальний моніторинг» та Українським інститутом соціальних досліджень), що брали участь у політичних акціях під час виборів Президента України 2004 р., пов'язували свої дії з майбутнім. Це означає, що суспільство у своїй основній масі налаштоване на активну діяльність щодо того, щоб наздогнати тих, хто попереду, використовуючи передусім наявні здобутки. У разі домінування ж у суспільстві нелегітимних дій основна маса населення буде зацікавлена в активізації революційних перетворень у своїй країні. Нелегітимність не формує насамперед явного носія, який персоніфіковано взяв би на себе відповідальність за інноваційні державотворчі процеси та не був їх носієм, не формує також загальний потяг суспільства, в якому механізмом розвитку є інновація [4].

«Майдан» грудня 2004 року не лише суттєво змінив настрої й орієнтації українців, але й сприйняття України та українців у світі. Та неприхована і щира симпатія, з якою Європа і світ як на рівні органів державного управління, так і на рівні ЗМІ й інших інститутів громадянського суспільства поставилися до політичних змін, поширилася на всю країну. У своїй монографії «Цивілізаційна історія України» М. Горелов, О. Моць, О. Рафальський зазначили: «Є всі підстави стверджувати, що Україна не просто істотно поліпшила свій імідж у світі, а, по суті, вперше з моменту здобуття незалежності одержала його в такому обсязі й такому масштабі. Питання тепер полягає в тому, щоб з максимальною користю для країни і її громадян використати той потенціал і ту позитивну енергію, що їх покликали до життя події листопада-грудня 2004 року» [5].

Через п'ять років після тих бурхливих подій ми змушені були констатувати, що той потенціал і позитивну енергію переважно розтрачено. Але зрозуміло одне – Україна після «Помаранчевої революції» більше не буде такою як колись. Після визнання України європейською спільнотою і світом демократичною, ринковою державою, в якій домінує цивілізовано організований порядок, Україна не повернеться до колишніх моделей державності та відносин між владою та суспільством.

У зв'язку з відсутністю необхідного історичного часу для будівництва нової суспільно-політичної системи Україна досі вимушена здійснювати це будівництво на основі вирішальної ролі управлінських структур. А це означає залежність державотворення в Україні від діяльності її політичного корпусу. Численні моделі майбутнього, що продовжують пропонувати українські політики, поки що не викликають у людей особливої довіри. Це відбувається не лише тому, що вони схожі одна на іншу, але й тому, що вони не є переконливими: у них відсутня прогнозна складова, немає опори на політичні, економічні та соціокультурні реалії, не подано доказову базу тощо. А «без належних обчислень і прогнозу можливостей та ризиків кожного із практичних кроків, а особливо без вивіреної стратегії

суспільно-історичного поступу, Україну може полонити нова, ще вища і потужна хвиля суперечностей, розв'язання яких може бути пов'язане з частковою або повною втратою незалежності, розпадом української державності, втратою її авторитету в Європі і світі» [6].

Після двадцяти одного року перехідного періоду ми змушені констатувати – процес політичної та економічної трансформації суспільства в Україні триває. Досвід розвинених країн світу, особливо тих, що в короткий період здійснили раціоналізацію власної життєдіяльності, забезпечили високий рівень життя людей, утвердили їх права і свободи, демократичне управління та самоуправління, а також нові погляди на свій подальший розвиток свідчать про необхідність поєднання традицій та інновацій в усіх сферах суспільного життя. Як зазначають українські науковці, найбільш сприятливою для поступальних процесів на основі інноваційного шляху розвитку нині вважається концепція «множини інновацій», що затверджує різноманіття національних проектів та можливість застосування різних підходів до сучасного державотворення [7].

До того ж нині всім зрозуміло, що спроба побудови політичної системи західного взірця, про яку мріяли та за якою діяли реформатори першої хвилі, виявилася неможливою. На Україну чекає шлях у майбутнє на основі власних здобутків і помилок, але, очевидно, не без урахування досягнень сучасної цивілізації. Ще 1996 р. В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко у своїй праці «Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду)» висловили думку про необхідність поєднання традицій та інновацій у процесі розбудови української держави. Вони писали: «Україна має стати «відкритим суспільством», в якому на належному рівні буде забезпечений режим найбільшого сприяння всьому новому, сучасному, що характеризує інноваційний стиль мислення, органічно поєднаний із традиційними неперехідними цінностями культурного генофонду народу. Головною прикметою такого суспільства є забезпечення механізму реалізації вимоги «людського виміру» у всіх сферах життєдіяльності особи відповідно до міжнародних стандартів та вселюдських ідеалів» [8].

Через десять років цю думку детально розкрив відомий український політолог і соціальний філософ В. Андрущенко у своїй фундаментальній праці «Організоване суспільство». Він доводить, що модель майбутньої української державності слід вибудовувати з урахуванням історії, традицій, звичаїв українського народу, помножених на інноваційний досвід сучасної цивілізації. Таку модель він називає моделлю «Організованого суспільства». В. Андрущенко підкреслює, що провідною установкою для України є модель «організованого суспільства», заснованого на пріоритетах сталого людського розвитку, взаємозв'язок, узгодженість і взаємовідповідність яких якраз і зумовить ту якість життя, про яку мріяли люди, виявляючи свою думку щодо незалежності в 1991 р.

Згідно з автором організоване суспільство – це суспільство реабілітації гуманістичних цінностей, повернення до першооснов людського буття та культурного поступу, це суспільство розумної взаємодії людей на основі їхньої творчої співпраці і внутрішньої, детермінованої обов'язком і совістю поваги до Закону, Порядку і Справедливості. Це – реабілітація соціальності як ноосфери людського буття в розумі або – що те ж саме – розумне буття людини в суспільстві. До того ж автор вважає, що «організувати» таке буття неможливо, воно має утвердитися лише внаслідок «самоорганізації». При цьому «організація» постає не як мета, а як засіб, за допомогою якого формуються передумови цивілізованості та культури. «Організоване суспільство» є суспільством перехідним, транзитним; «самоорганізоване суспільство» – стабільним і перспективним [6].

Шукаючи відповіді на питання «куди йде Україна?», не можна обійти того, що на майбутнє країни ще дуже довго негативно впливатиме її минуле. Слід пам'ятати, що з кінця XVIII ст. більша частина України, а після 1945 р. уже вся Україна була відгороджена від основного річища світового політико-культурного розвитку. Вона є суспільством, що вирвалося не лише з внутрішніх, але й зовнішніх протиріч і змушене з незручних стартових позицій «вбудовуватися» у світову цивілізацію [9].

Залишки тоталітарного минулого, що активно виштовхували Україну з цивілізаційного світового процесу, нині продовжують чинити опір демократичним перетворенням. Наслідки штучного стримування і глибокого спотворення розвитку суспільства за радянських часів нині виявляються в гальмуванні становлення інститутів громадянського суспільства, в суперечливому, переважно деструктивному впливові влади на перебіг суспільно-політичних процесів.

Централізація, жорстка ієрархія, безпосередній цілеспрямований вплив держави на життя громадян за радянських часів роками формували особливе ставлення населення до державності, державних структур, зрештою до влади. Вони сформували в більшості населення патерналізм й утриманство, уявлення про недоторканість державної влади, особливий статус її вищих представників та інші переконання, яких не вдалося повністю позбутися навіть після славнозвісних подій листопада-грудня 2004 р.

На початку 1990-х українське суспільство змогло висунути для оновлення еліти лише поодиноких представників, які не входили до колишньої владної системи. Тому формування вже нового суспільного устрою знову відбувалося за рахунок дій згори. Від суспільства вимагали не стільки співучасті, скільки мовчазної згоди. Інакше кажучи, держава перейшла від тотального жорсткого безпосереднього втручання в суспільне життя до втручання переважно опосередкованого. При цьому можна навести приклади, коли суспільству нав'язувалася формальна участь у здійсненні демократії – референдум 2000 року і «всенародне обговорення» пропозицій Президента України Л. Кучми щодо реформування політичної системи [3] та обговорення проекту Конституції України Президента України В. Ющенка зразка 2009 року.

Поряд із новими політичними інститутами та відносинами в Україні зберігається значна частина лише «косметованих» або реформованих за суто випадковою логікою політичних трансформацій «українських реліктів» – клановість, олігархічність, відомчі або родинні інтереси, хабарництво тощо [10]. Річ у тім, що Україна відійшла від радянського тоталітарного типу демократії, але й не прийшла до демократії ліберальної. Поки що в Україні склався специфічний тип «демократії» – бюрократично-кланова. Групи бюрократії, клани мають великі можливості використовувати права і свободи для боротьби між собою, поливати брудом один одного через засоби масової інформації, навіть знищувати суперників політичними та фізичними методами [11].

Прихильна до авторитарно-бюрократичних методів управління бюрократія не сприйняла нових соціальних і політичних цінностей. Калькування західних моделей управління ще більше ускладнило становище. Як наслідок корумпованість – хронічна та невиліковна хвороба державного апарату, його постійна корозія, що підточує підвалини влади, – охопила всі структури управління, а бюрократизм у нашій країні став нормою поведінки державних службовців. Усе це фактично звело нанівець організаційну діяльність державного управління, призвело до втрати керованості багатьма сферами суспільного життя [12]. Наміри рішучої боротьби з корупцією і свавіллям чиновників нової генерації політиків та управлінців не отримали свого подальшого успішного розвитку. Хоча, попри численні проблеми в цій сфері, Україна, за висновком міжнародної організації Трансперенсі Інтернешнл, поступово переходить на рівень боротьби з корупцією, що в майбутньому може дати обнадійливі результати [13].

На жаль, залишки тоталітарного минулого відчуються не лише в політичному, а й у духовному житті суспільства. Дефіцит культури як наслідок затяжної неухвилю до цієї сфери негативно позначається на стані справ у суспільстві. Культурний дефіцит впливає на виробничу сферу (виливається в екологічну проблему, кризові, катастрофічні явища), політичну і правову практику (нескінченні чублення парламентарів, нехтування прийнятими рішеннями, невиконання постанов, зневажливе ставлення до закону через свої амбіційні переконання), соціальну сферу, побут, освіту, виховання тощо. Нині зрозуміло майже кожному: поза культурою ні про яке оновлення суспільства, впровадження демократичних

відносин не може бути й мови. Некультурна особа не може користуватися надбаннями цивілізації і створювати щось таке, що зацікавило б інші держави та народи, що оцінювалося б як загальнолюдське надбання. Спроби побудувати соціально справедливе суспільство поза загально цивілізаційними надбаннями людства приречені на невдачу. Лише культура збагачує народ національними та загальнолюдськими цінностями, залучає людину до творчості, виховує в ній господарсько-ділові та морально-етичні якості. Саме тому розвиток культури має розглядатися в тому самому статусі, як і політико-економічна проблематика. На жаль, і нині в цій сфері панує залишковий принцип. Більше того, не спостерігається певних зусиль радикально поліпшити стан речей [14].

Як залишок тоталітарного минулого в Україні є досить помітний прошарок населення, зневірений у власних можливостях і здібностях. Багато з них вважають свою націю «третьосортною», висловлюють недовіру державотворчим здібностям народу, політичним лідерам, державним діячам, господарським керівникам. Часто ці люди благоговіють перед іншонародною «твердою рукою», відчують ностальгію за минулою тоталітарною всеєдністю «народів слов'янського кореня», «єдиного радянського народу». У цьому разі йдеться, насамперед, про людей похилого віку, в яких дуже важко сформувавши тверду незалежницьку позицію.

Інша вада тоталітарного минулого – відчужено-казенне, знеособлене ставлення до природи, її надр, праці та її результатів, до власності і влади, – на жаль, широко розповсюджена й серед молоді. Виховані на засадах державної (не своєї) власності, декілька поколінь українців виявилися інфікованими байдужістю до справи, безгосподарністю, а нерідко і злочинною безвідповідальністю. Звичними, широко розповсюдженими стали поодинокі раніше випадки розкрадання державної та колективної власності, особистого майна громадян. Укорінилася зневіра до державного як «казенного», чужого, не свого.

Отже, прискорений характер подолання залишків тоталітарного минулого і входження в цивілізаційний процес на основі інноваційних стратегій є одним із головних політичних завдань українського державотворення та розвитку культури, утвердження конкурентоздатності України в Європі і світі.

Усі конструктивні соціальні сили нині мають зрозуміти, що перед Україною стоїть історичне завдання – здійснити цивілізаційний прорив, прорив у нову якість, у новий варіант суспільного розвитку, що докорінно змінить зміст і рівень життя. І при цьому слід мати на увазі, що жорсткого детермінізму в таких стрибках немає. Тут більшу роль відіграють інші механізми: вміння подолати політичну кризу, кризу влади, кризу ідеології, вміння знайти нові інноваційні підходи до сільського господарства країни, промисловості, до використання робочої сили, розвитку освіти та науки [15].

Отже, враховуючи історичні, соціально-економічні та політичні передумови розвитку української державності, слід зазначити, що стратегія такого поступу має спиратися на досвід західних країн, власний довготривалий прогноз динаміки світових політичних й економічних відносин, унікальні цивілізаційні та соціокультурні основи української нації. Наявність освіченого населення, сировини, інновацій, зручне географічне розташування, новий середній клас, готовий купувати нові високоякісні товари та сильне, динамічне підприємництво дозволять Україні за умов нової технологічної хвилі відігравати роль провідної країни світу.

Щоб посісти гідне місце у світі Україна має перестати бути державою з керованим ззовні суверенітетом. У міжнародному контексті країна має стати повноцінним глобальним гравцем: її доля не повинна визначатися факторами хиткої рівноваги у відносинах США, Росії та ЄС. Україна може й зобов'язана відбутися як повноцінний суб'єкт політично значимих рішень, знайти гідне місце у процесах глобалізації та регіональної інтеграції. Цілком очевидно, що Україні як державі, яка знаходиться в центрі Європейського континенту, не може бути притаманною функція ресурсно-сировинного придатку. Для того

ж, щоб піднятися на провідні позиції в міжнародному поділі праці, необхідно оволодіти чинниками глобалізації, що полягають у розвитку високих технологій.

Література:

1. Звернення Президента України до Верховної Ради у зв'язку з Посланням Президента України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році» 9 лютого 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/news/data/11_6001.html.
2. Стратегії розвитку України: теорія і практика / За ред. О. С. Власюка. – К.: НІСД, 2002. – С. 85.
3. Дергачов О. Особливості розвитку і організації структур громадянського суспільства / О. Дергачов // Україна: плоди дванадцяти бурхливих років Зб. ст. / Фонд ім. Фрідріха Еберта. Регіон. представництво в Україні, Білорусі та Молдові. Упоряд. та редак.: В. І. Андрийко та Г. Курт. – К.: Заповіт, 2003. – 326 с.
4. Геєць В. Семиноженко В. Інноваційні перспективи України / В. Геєць, В. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – С. 16.
5. Горелов М., Моця О., Рафальський О. Цивілізаційна історія України / М. Горелов, О. Моця, О. Рафальський. – К.: ТОВ УВПК «ЕксОб», - 2005. – С. 501.
6. Андрущенко В. Організоване суспільство / В.П.Андрущенко. Ін-т вищої освіти К., 2006. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/books/2006/06vaos/index.html#00>.
7. Геєць В. Семиноженко В. Інноваційні перспективи України / В. Геєць, В. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – С. 15.
8. Кремень В., Табачник Д., Ткаченко В. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду) / Кремень В., Табачник Д., Ткаченко В. – К.: «ARC-Ukraine», 1996. – С. 752.
9. Політична історія ХХ століття: В 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002-2003. Т. 6.: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / О. М. Майборода, Ю. І. Шаповал, О. В. Грань та ін., 2003. – С. 668.
10. Дмитренко М. Євроінтеграція і національні інтереси країни / М. Дмитренко // Моделі та стратегії євроінтеграції України: економічний і правовий аспекти. (Збірник доповідей за матеріалами ІХ Міжнародної науково-практичної конференції). – К.: УАЗТ, 2006. - С. 25-30.
11. Політична історія ХХ століття: В 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002-2003. Т. 6.: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / О. М. Майборода, Ю. І. Шаповал, О. В. Грань та ін., 2003. – С. 676-677.
12. Цветков В., Горбатенко В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: [Монографія] / В. В.Цветков, В. П. Горбатенко Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН Укр. К.: 2001. – С. 7.
13. Промова Президента України Віктора Ющенка на медіа-форумі «Україна на інформаційній карті світу» від 15 листопада 2006. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/news/data/11_11788.html.
14. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світогляд. аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко – К.: Знання України, 2002. – С. 49-52.
15. Політична історія ХХ століття: В 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002-2003. Т. 6.: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / О. М. Майборода, Ю. І. Шаповал, О. В. Грань та ін., 2003. – С. 668-669.

Отрешко В.С. Политические приоритеты украинского государственного строительства

В статье определены проблемы, которые должны учитываться органами государственной власти при разработке и реализации политики государственного строительства.

Ключевые слова: политика государственное строительство, исторические особенности, культура, традиции, общество.

Otreshko V. Political priorities ukrainian creation of the state

Problems that must be taken into account public authorities at making and realization of state-creative policy are certain in the article

Keywords: policy of creation of the state, historical features, culture, traditions, society.

УДК 351:305

Дідух Ганна Ярославівна,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології

Українсько-Арабського інституту міжнародних відносин та лінгвістики
імені Аверроеса,
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

**ДО СУТНОСТІ ГЕНДЕРНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ:
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

У статті проаналізовано з точки зору системного та синергетичного підходів доцільність та обґрунтованість фемінізму як соціально-політичного явища у контексті реформування державного управління. Використовуючи інструментарій методології, автором зроблено спробу пояснити неефективність тотальної фемінізації політики.

Ключові слова: гендерна політика, фемінізм, державне управління.

На написання цієї наукової розвідки автора надихнула книга В. Брайсон «Політична теорія фемінізму», яку присвячено прагненню розібратися у стані жінок і змінити його, спробі розширити наше розуміння усіх сфер політичного життя, а також цілій низці цікавих аспектів [1, с. 12-13].

Фемінізм і політика – що між ними спільного і відмінного. Таке питання науковець, який претендує на виваженість своєї позиції, мабуть, ставити перед собою не буде. Проте, спробувати окреслити наукові точки перетинання усе ж таки варто. І тут ми підемо «від зворотного». Не секретом є той факт, що останнім часом низка теоретиків та практиків політичної науки наголошують на тому, що українська політика стала б більш гуманною, якби влада спробувала надати їй більшої кількості жіночих рис. Можемо стверджувати, що, до певної міри, відбувається процес «фемінізації політичного життя сучасної української дійсності». Та чи є це відповіддю на усі питання і єдиним варіантом вирішення низки наших проблем. Саме для цього необхідним, на нашу думку, є теоретичний аналіз місця і ролі жіноцтва у державному управлінні, поза контекстом поетичної та феміністичної патетики та риторики, із використанням низки наукових фактів, а не уявних конструктів.

Отже, актуальність наукової розвідки саме у цій царині є спробою відповіді як прихильникам, так і супротивникам (або критикам – так висловитися буде більш коректно) фемінізму як суспільно-політичного феномену.

Серед наукових джерел, на які спирається автор у цій науковій розвідці, хочемо відзначити праці Дж. Аутшорн, В. Брайсон, Дж. Буссмейкер, С. Вальєнте, Ф. Гардинер, К. Кіпатрик, М. Лейенар, Дж. Ловендускі, П. Норріс, Б. Рейнальда, Я. ван дер Рос, Я. Форбс.